

Finansdepartementet

Yttrande till betänkande ”Regional indelning – tre nya län” (SOU 2016:48)

Ärendet

Indelningskommittén lade den 30 juni fram sitt delbetänkande Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48). Länsstyrelsen har som myndighet under regeringen skyldighet att lämna ett yttrande.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Örebro län är i grunden positiva till att större regioner bildas i Sverige. Det förslag som Indelningskommittén lägger fram har dock i många delar mycket stora brister. Vi avstyrker därför förslaget i flera delar.

Statens organisation

För att hålla samman Sverige krävs en tydlig statlig närvaro i hela landet. Delbetänkandet har lämnat flertalet frågor kring staten och länsstyrelsernas roll obesvarade. Länsstyrelsen anser att statens roll och organisation på regional nivå måste analyseras och förtydligas innan en länsreform kan genomföras.

Risk för tre beslutsnivåer

Vi ser en uppenbar risk med att den nya föreslagna organisationen kan betyda att Sverige får tre beslutsnivåer i förvaltningen (stat – landsting – primärkommun) istället för de två idag grundlagsfästa nivåer (stat – jämställda landsting och primärkommuner). Detta är ytterst en grundlagsfråga som måste utredas ytterligare.

Staten och det regionala utvecklingsarbetet i länen

Även om landstingen har regeringens uppdrag att främja tillväxt så har även länsstyrelserna många uppgifter som relaterar till tillväxtfrämjande verksamheter. Mesta möjliga utveckling för länet blir det om dessa parter samverkar. Det bör därför i lag regleras en ömsesidig plikt att samverka för länets bästa.

Alla län bör bli storlän samtidigt

Länsstyrelsen anser att alla förändringar i form av länsindelning bör ske vid ett och samma tillfälle, år 2022. Den föreslagna tidplanen är alltför snäv och bidrar till inlåsning innan uppdraget är färdigutrett. En, för samtliga organisationer, gemensam tidpunkt för förändringen skulle innebära en enklare administrativ hantering för både landsting och länsstyrelser.

Val i samband med indelningsändringar

Länsstyrelsen anser inte att det är möjligt att genomföra en förändring av länen och länsstyrelsernas organisation till den 1 januari 2018. Att forcera fram en förändring av mycket stor omfattning för att möjliggöra val till landstingsfullmäktige är inte rimligt, särskilt med tanke på att det finns andra alternativ för att möjliggöra ett landstingsval.

Ett landsting - två län

Länsstyrelsen ser att landstingen har behov av en större geografi men vi noterar också att staten och länsstyrelserna inte har samma behov av lika stora län. Staten har ett behov av närhet till kommuner och medborgare och då är mindre län med färre kommuner än i det i delbetänkandet föreslagna att föredra.

Länsstyrelsen föreslår därför att det ska vara möjligt att ha två län i ett landsting. I Svealand föreslår vi därför att ett landsting bildas bestående av Dalarna, Gävleborg, Södermanland, Uppsala, Värmland, Västmanland och Örebro län. Två län bildas där Dalarna, Gävleborg och Uppsala bildar ett län och Södermanland, Värmland, Västmanland och Örebro län bildar ett andra län.

Värmland

Värmland bör ingå i Svealands läns landsting och i gemensamt län med Södermanlands, Västmanlands och Örebro län. Från Karlstad till Örebro löper ett tydligt transportstråk som främjar pendling och transporter vilket binder samman de båda områdena och som genom ytterligare modernisering av infrastrukturen kan komma att öka och bidra till en utvecklad arbetsmarknadsregion. Även stråket Oslo-Stockholm gynnas av en sådan länsindelning. Ett stort utbyte av hälso- och sjukvård förekommer mellan dagens landsting, vilket också det motiverar Värmlands tillhörighet österut.

Örebro som residensstad

Indelningskommitten hänskjuter frågan att utse residensstäder till regeringen. Örebro är redan idag en betydande förvaltningsstad vilket underlättar statlig samordning. Vi har god kompetensförsörjning via Örebro Universitet och det finns goda kommunikationer till och från staden. Vi anser att Örebro är mycket lämplig som residensstad också i en utökad region.

1 Statens organisation

För att hålla samman Sverige krävs en tydlig statlig närvaro i alla delar av landet. En tydlig statlig närvaro på regional nivå är av stor vikt för att säkerställa att alla delar av Sverige får lika förutsättningar att utvecklas. Om regeringens och Riksdagens beslut expedieras genom statliga myndigheters försorg garanteras att utfallet blir lika i alla delar av landet vilket är mer osäkert om en annan politiskt styrd organisation ska ansvara för processen. En mer samordnad stat garanterar även att processer över lag blir mer lika i landet och säkerställer då även en rättssäkerhet i myndighetsutövandet.

Staten består idag av myndigheter med olika regionala indelningar. I betänkandet slås fast att det inte är ändamålsenligt utan att något behöver göras åt detta. Länsstyrelsen delar den bedömningen.

Länsstyrelsen anser att relevanta statliga organisationer inte bara bör utan ska anpassa sina regionala indelningar efter de nya länen.

En tydlig närvaro för statliga myndigheter, med mandat att företräda verksamheten och att delta i utvecklingen av länen, är en viktig del i det regionala utvecklingsarbetet i vid mening.

För att få till stånd ett samlat statligt agerande i landets olika delar är det av stor vikt att de olika myndigheterna koordineras. På regional kan det med fördel hanteras av länsstyrelserna som har en bred kompetens. Redan idag har länsstyrelserna ett samordnande ansvar, med uppgift att väga samman sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter. Det kan förstärkas ytterligare genom att vissa sektorsmyndigheters uppgifter överförs till länsstyrelserna.

2 Risk för tre beslutsnivåer

Indelningskommitténs förslag till ny regional samhällsorganisation innebär nya förutsättningar för statens styrning och länsstyrelsernas uppdrag. Länsstyrelserna kommer att verka i län med betydligt fler primärkommuner än idag. Samtliga länsstyrelser kommer också att arbeta i län där landstingen har tagit över det regionala utvecklingsansvaret. Sammantaget befäster Indelningskommitténs förslag en ny struktur i den svenska förvaltningen, med parallella strukturer för statens styrning på regional nivå (länsstyrelser/landsting) och ett stärkt regionalt självstyre.

En central fråga är om den nya samhällsorganisationen, med ett starkare regionalt självstyre, kommer att betyda att Sverige i praktiken får tre nivåer i förvaltningen (stat – landsting – primärkommun) istället för som tidigare två nivåer (stat – jämställda landsting och primärkommuner). Mycket tyder på

att vi går från en stark enhetsstat, med nationell sammanhållning som hög prioritet, mot en mer federal, decentraliserad samhällsmodell.

Enligt delbetänkandet får samtliga landsting genom det regionala utvecklingsuppdraget ett brett mandat att forma en regional utvecklingspolitik med egna avvägningar mellan de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna i samhällsutvecklingen. Detta markerar en tydlig maktförskjutning till en självständig regional nivå och kan på sikt leda till större regionala skillnader än idag.

Genom reformen stadfästs en ordning där landstingen, med direktvalda fullmäktige, kan fungera som alternativ till länsstyrelser och andra statliga myndigheter i implementeringen av regeringens politik. Delegeringen av det regionala utvecklingsansvaret till landstingen, bl.a. via villkorsbeslut, kan i framtiden komma att följas av ytterligare delegering av ansvar inom andra politikområden (t.ex. arbetsmarknadspolitiken). Om så sker försvagas statens styrning på sikt, både i styrka och omfång, och som en konsekvens minskar regeringens möjlighet att få genomslag för nationell politik i hela landet. Modellen att ge uppdrag till landsting istället för till myndigheter innebär i sig en försvagad styrning, eftersom landstingen är självständiga offentlighetsorgan som annars styrs via lagstiftning (se t.ex. RiR 2014:10, Förvaltningen av regionala projektmedel – delat ansvar, minskad tydlighet?) Ju fler uppdrag som regeringen väljer att lägga på landstingen istället för på myndigheter, desto mer förstärks en tredje, självständig regional nivå.

Bredden i det regionala utvecklingsuppdraget, som enligt förslaget alltid ska ligga på landstingen, skapar en otydlighet i ansvarsfördelning mellan regionalt utvecklingsansvariga och statliga myndigheter, vilket i sin tur kan bidra till en fortsatt efterfrågan på delegering av ansvar från myndigheter till landsting. Redan idag innebär bredden i det regionala utvecklingsuppdraget, med krav på hänsyn till såväl ekonomiska som sociala och miljömässiga aspekter, att regionalt utvecklingsansvariga och statliga myndigheter på regional nivå har ett gemensamt ansvar inom en rad centrala politikområden. Det gäller t.ex. arbetsmarknad, landsbygdsutveckling, miljö, integration, folkhälsa och jämställdhet. God samverkan och tydlighet i uppdragen till myndigheter och kommunala aktörer krävs för att denna ordning med överlappande ansvarsområden långsiktigt ska kunna bestå och utvecklas på ett bra sätt.

För länsstyrelserna innebär förslaget om nya storlän, med starkt regionalt självstyre och många primärkommuner, att kontakter med primärkommuner försvåras och att samverkan med kommunsektorn i ökad utsträckning kan komma att ske via regionala företrädare. Detta mönster med samverkan via regionala företrädare kan redan idag observeras i län som under längre tid har haft landsting med regionalt utvecklingsansvar (som Skåne, Västra

Götaland och Halland). Mönstret bidrar till att ytterligare förstärka utvecklingen mot en tredje beslutsnivå och accentueras om antalet primärkommuner i länet är stort.

I Ansvarskommitténs slutbetänkande (2007) slogs det fast att en ny samhällsorganisation med färre län inte skulle påverka den svenska samhällsordningens grundläggande struktur. De nya regionkommunerna – liksom tidigare landstingen - skulle enligt kommittén även i fortsättningen vara jämställda med primärkommunerna, dvs. Sverige skulle förbli en enhetsstat med endast två nivåer.

I Indelningskommitténs delbetänkande saknas ett motsvarande, tydligt ställningstagande till frågan om den regionala nivåns framtida ställning i den svenska folkstyrelsen. Ett sådant ställningstagande är angeläget, både som en grund för en bredare diskussion om den svenska demokratins framtid och som vägledning i arbetet med att utveckla en tydlig ansvarsfördelning och goda samverkansformer mellan stat och kommunal sektor i de nya storlänen.

Om reformen på sikt skulle leda till att de nya resursstarka landstingen inte längre fungerar på ett sätt som innebär att de är sidoordnade med primärkommunerna, utan överordnade, finns skäl att se på detta som en grundlagsfråga.

3 Staten och det regionala utvecklingsarbetet i länen

Även om landstingen har regeringens uppdrag att främja tillväxt så har även länsstyrelserna många uppgifter som relaterar till tillväxtfrämjande verksamheter. Mesta möjliga utveckling för länet blir det om dessa parter samverkar. Det bör därför i lag regleras en ömsesidig plikt att samverka för länets bästa.

Samhället och samhällsfrågorna blir alltmer komplexa. Inte sällan, och i ökande utsträckning, är insatser inom en rad olika politikområden nödvändiga för att åstadkomma en önskvärd förändring. Betydelsen av en myndighet som länsstyrelsen med sitt tvärsektoriella uppdrag är i en sådan kontext en stor tillgång. Inte minst på grund av den bredd som arbetats upp i respektive länsstyrelse utan även den vertikala kopplingen i statsorganisationen som inte minst manifesteras i myndighetsuppdraget enligt 2§ länsstyrelseinstruktionen.

Länsstyrelsen är den enda aktören som har uppgiften att göra sammanvägda bedömningar och därmed avgöra målkonflikter. Det är en värdefull tillgång, inte minst när intressen står emot varandra och när intressen ska vägas samman.

Det förslag som nu presenterats har tydliga federalistiska inslag med utökat regionalt självstyre där staten tar ett steg tillbaka i en tid när betydelsen av att väga samma olika intressen med all sannolikhet kommer att öka.

Det råder idag stor enighet om att konkurrenskraften är frukten av förmågan att på såväl nationell som regional nivå koppla samman frågor som är av avgörande betydelse för en hållbar tillväxt. Det gäller till exempel ett positivt näringslivsklimat, väl utbyggd infrastruktur, god tillgång på bostäder, arbetsmarknadsanpassad kompetensförsörjning och ett väl fungerande utbildningssystem med kreativa miljöer som skapar förutsättningar för en innovationsdriven samhällsutveckling. Det råder likaledes stor enighet om att detta i mångt och mycket handlar om kloka avvägningar där olika såväl statliga som kommunala intressen kan komma att stå emot varandra och det är i den brytningspunkten som det gäller att finna de goda lösningarna. Det är just i det regionala mötet mellan stat och kommun och i många fall också akademien som den hållbara regionala tillväxtförmågan kan få sin fulla utväxling.

Det är mot den bakgrunden mindre lämpligt att tilldela de nybildade och alltmer autonoma regionerna ett ännu bredare mandat att utforma den regionala utvecklingspolitiken. Konsekvensen av förslaget blir att den regionala/kommunala nivån i praktiken avväger de statliga intressena för att sedan själv avväga dessa mot de egna intressena. Det är en utveckling som Länsstyrelsen avråder ifrån.

Det regionala tillväxtuppdraget har i samband med att regioner bildats flyttats från länsstyrelserna till regionerna. Länsstyrelserna har dock många tillväxtfrämjande uppgifter kvar, såsom exempelvis fördelning av stöd via landsbygdsprogrammet till såväl jordbruksverksamhet som landsbygdsutveckling i stort, klimatinvesteringar, avsättning och skötsel av naturreservat, kulturmiljöarbete, stöd i planering för bostadsförsörjning.

Utredningen om Statens regionala förvaltning - förslag till en angelägen reform¹ drog slutsatsen att det finns en oklar rollfördelning i det regionala tillväxtarbetet på grund av att den kommunala och statliga nivån i länen har delvis överlappande uppgifter.

Vi instämmer i Indelningskommitténs slutsats att det även framöver finns behov av en länsstyrelse som samordnar staten regionalt så att det regionala självstyret kan möta en samordnad stat med mandat och ansvar på regional nivå.

Vi anser att de planerade större länen/regionerna främjas av ett gott samarbete mellan staten och kommunerna på regional nivå. Det förutsätter en ömsesidig plikt att samarbeta med varandra för länsinnevärnarnas bästa. Medborgarnas bästa får aldrig vara avhängigt att de olika organisationerna

---

¹ SOU 2012:81 *Statens regionala förvaltning – förslag till en angelägen reform.*

frivilligt klarar att samarbeta med varandra. Detta nödvändiggör att ansvaret för att samarbete fastläggs i lag.

I de flesta län är det idag landstingen som har det regionala utvecklingsansvaret. I ansvaret ligger att beakta den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020 som ska vara vägledande i arbetet. Till grund för landstingens arbete med regional tillväxt ligger en regional utvecklingsstrategi eller motsvarande. Vi anser att Länsstyrelsen ska ges ett tydligare uppdrag i arbetet med strategidokumentet för regional tillväxt för att säkerställa att de statliga intressena tillgodoses. Länsstyrelsen kan här företräda övriga statliga myndigheter för att få en sammanvägd bedömning där intressen kan stå emot varandra.

Länsstyrelsen anser att Indelningskommittén bör beakta detta i sitt slutbetänkande.

4 Alla län bör bli storlän samtidigt

Länsstyrelsen i Örebro län anser inte att det är möjligt att genomföra en förändring av länen och länsstyrelsernas organisation till den 1 januari 2018. Att forcera fram en förändring av sådan omfattning för att möjliggöra val till landstingsfullmäktige är inte rimligt, särskilt med tanke på att det finns andra alternativ för att möjliggöra ett landstingsval, se nedan.

Länsstyrelsen anser att alla förändringar i form av länsindelning bör ske vid ett och samma tillfälle, år 2022. Den föreslagna tidplanen är alltför snäv och bidrar till inlåsning innan uppdraget är färdigutrett. En, för samtliga organisationer, gemensam tidpunkt för förändringen skulle innebära en enklare administrativ hantering för både landsting och länsstyrelser.

Sverige har under lång tid levt med en regional indelning där ansvar har sett olika ut mellan de olika länsstyrelserna och landstingen, inte minst vad gäller frågor som rör regional utveckling. Även rent storleksmässigt har länen under en längre period sett olika ut.

Länsstyrelsen anser att dessa olikheter nu bör upphöra så att alla delar av landet har samma organisationsform och samma förutsättningar för hälso- sjukvård, regional utveckling med mera.

Det är därför olyckligt att kommittén nu föreslår en reform där tre län går före och där flera av länen i södra Sverige inte kommer att reformeras. Förfarandet kommer att leda till att den regionala obalansen fortsätter. För att verkligen säkerställa att alla delar av landet är organiserat på ett likvärdigt vis anser Länsstyrelsen att alla län ska ombildas samtidigt.

En översyn bör också göras över sektorsmyndigheters uppgifter och länsindelning, samtidigt som länsstyrelsernas uppgifter och geografi ses över. Syftet med detta bör vara att med ett statligt perspektiv som

utgångspunkt och utifrån fördelningen av uppgifter på regional nivå föreslå nödvändiga organisatoriska förändringar. Detta skulle då vara möjligt att genomföra med ikraftträdande 2023. En sådan översyn bör redovisas 2018 eller 2019.

Tid finns då till sammanvägning av förslag lagda av Indelningskommittén och av de förslag som lagts fram vid översynen. Ett sammanvägt förslag med hänsyn tagen till statens behov av regional närvaro, funktionell regionindelning för goda tillväxtmöjligheter och landstingens behov av samarbete inom specialistsjukvården kan då läggas fram i god tid för genomförande efter valet 2022.

De ekonomiska omställningskostnaderna är troligen omfattande vad gäller personal, lokaler m.m. Detta är helt underskattat och närmast outrett i betänkandet. Utan en sådan utredning och med alltför snabb implementering kan kritisk verksamhet som måste fungera utan risk för komplikationer vara hotad. Detta gör att den snabba tidtabellen som föreslås förefaller ogenomtänkt och riskfylld.

5 Val i samband med indelningsändringar

Länsstyrelsen i Örebro län anser att uppgifter gällande val för de i förslaget aktuella landstingen kan utföras av Länsstyrelserna, men först i samband med de allmänna valen 2022.

Om de skäl som förs fram, som främst rör landstingens behov av nya stora sjukvårdsregioner, nödvändiggör ett snabbt genomförande bör detta kunna ske utan en ändrad länsindelning där länsstyrelserna och staten berörs. Detta kan ske med vissa författningsändringar i kommunallagen och vallagstiftningen.

Nuvarande länsindelning och länsstyrelser kan kvarstå, men med storlandsting som valkrets. Detta är att föredra framför att, såsom i kommittéförslaget, hastigt lägga samman länsstyrelser för att genomföra storlandstingsval.

Ett annat tänkbart alternativ kan vara att genom indirekta val utse delegater till nya storlandstingsfullmäktige efter val med befintliga länsstyrelser och landsting. Detta kan ske i analogi med hur Sveriges första EU-parlamentariker valdes vid EU-inträdet.

Länsstyrelsens uppgifter i samband med val kräver också noggranna förberedelser och varsam organisationsplanering, särskilt när det rör länsstyrelsens arbete med den slutliga sammanräkningen av valsedlar. Varje länsstyrelses valorganisation så som de ser ut idag har utvecklats under flertalet val och anpassats till att hantera och bedöma inkomna valsedlar från det specifika länets omfattning. Det finns stora fördelar med att genomföra

arbetet med länsstyrelsens slutliga sammanräkning på en och samma fysiska plats.

Att låta en nybildad länsstyrelse med större geografiskt område ansvara för den slutliga sammanräkningen av inkomna valsedlar från samtliga län som föreslås, innebär en stor förändring av valorganisationens omfång och arbete. Den tid som är nödvändig för planering av en sådan valorganisation ska inte underskattas. För att säkerställa en fortsatt rättssäker hantering av valsedlar och för att kunna ha en rimlig möjlighet att leverera ett slutligt valresultat i enlighet med dagens vallagstiftning, anser därför Länsstyrelsen i Örebro län att länsstyrelsernas nya ansvar för val först kan inträda först efter att de allmänna valen 2018 och val till Europaparlamentet 2019 avslutats.

6 Ett landsting - två län

Indelningskommittén har i sitt delbetänkande kommit fram till att de nya landstingen bör ha samma geografi som de nya länen, d.v.s. statens geografi. Länsstyrelsen kan se fördelar med detta men det finns också nackdelar för staten i ett sådant arrangemang.

För landstingen innebär större län bland annat vinster i form av stordriftsfördelar som är av betydelse i en allt mer specialiserad vård med allt högre kostnader. Enligt förslaget kommer samtliga landsting få det regionala utvecklingsansvaret, vilket enligt förslaget skapar större utvecklingskraft i en större geografi.

Staten har dock inte samma behov eller nytta av stordriftsfördelar. Förvisso är dagens län för små för att upprätthålla en kritisk massa inom vissa områden, men staten har också ett behov av att ha en närhet till medborgare och kommuner vilket kommer att försvåras om de tre nya länen implementeras enligt förslaget i delbetänkandet.

I SOU 2012:81 konstateras att ”de framtida länsstyrelserna bör ha en funktionell geografisk indelning för att kunna upprätthålla lokalkännedom och kontakter med berörda aktörer.”² Länsstyrelsen delar denna uppfattning och anser såsom nämnts ovan att det försvåras om de mycket stora föreslagna länen genomförs.

Antalet primärkommuner kommer i det föreslagna Svealands län att bli 64 stycken. I dagens Västra Götalands län är antalet 49 stycken. Landstinget i Västra Götaland har idag svårt att brett arbeta mot alla kommunerna utan har istället många kontakter med de tre kommunalförbunden i länet. Länsstyrelsen ser en fara i att direktkontakten med kommunerna minskar med ett stort antal kommuner i ett län.

---

² SOU 2012:81 sid. 219

Länsstyrelsen anser att ett nära samarbete med stor tillit är mycket viktigt vid särskilda händelser. Exempel på detta är flyktingkrisen där länsstyrelserna, med sin starka organisation, förtroende i länet och närhet till kommunerna, kan agera snabbt med konstruktiva lösningar och med en betydligt större förståelse för kommunernas situation än nationella myndigheter som Migrationsverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Det är utomordentligt viktigt att det finns en närhet och stor tillit mellan länsstyrelserna och kommunerna i den dagliga verksamheten och inte minst vid kriser. Erfarenheterna från arbetet med flyktingfrågan under 2015 och 2016 visar tydligt behovet av detta.

Även inom länsstyrelsens verksamhet som rör planfrågor såsom till exempel bostadsbyggande krävs nära kontakter med kommunerna för att kunna upprätthålla en god service mot dem för att inte försena angelägna projekt.

Många kontakter med kommuner och allmänhet kan naturligtvis upprätthållas i ett storlän genom flerkärnighet, men ska många funktioner decentraliseras faller stora delar av tanken med storlän och då är mindre län att föredra.

Vi anser att 64 kommuner är alltför många för att kunna upprätthålla en god kännedom om och en god relation med kommunerna. En lösning med ett landsting och två län vore därför att föredra framför en gemensam geografi.

Länsstyrelsen föreslår därför att ett landsting bildas i Svealands län så som det föreslås i betänkandet, med ett tillägg av Värmland, men att det i samma landsting bildas två län där Värmland, Västmanland, Södermanland och Örebro ingår i det ena länet och Uppsala, Gävleborg och Dalarnas län ingår i det andra.

Länsstyrelsen anser också att relationen mellan länsstyrelser, landsting och primärkommuner i de nya storlänerna inte på ett tillfredsställande sätt har belysts i delbetänkandet utan anser att kommittén i sitt slutbetänkande på ett bättre sätt ska belysa frågan.

7 Värmland

Indelningskommittén skriver att det borde te sig rimligt att Värmland som idag ingår i Örebro-Uppsala sjukvårdsregion också gör det i kommande landstingsindelning. En samlad bedömning gör ändå att kommittén kommer fram till att Värmland bör föras in under Västra Götalands län då bland annat för att skapa förutsättningar för ett samarbete med Norge.

Det är ett märkligt argument då Värmland tillsammans med Dalarnas län skulle få en lång gemensam gräns med Norge i ett Svealands län och inom denna struktur skulle det finnas minst lika goda förutsättningar att skapa goda samarbeten.

Yttrande
2016-10-04

Dnr 101-4091-2016

Mellan Karlstad – Karlskoga och Örebro finns ett tydligt transportstråk för både människor och varor. Ett relativt stort antal människor pendlar idag mellan dessa orter. Under de senaste åren har förbättringar gjorts på infrastrukturen med skapande av motorväg och mötesfria sträckor, vilket torde leda till att pendling och transporter kan väntas öka ytterligare inom detta stråk. En förstorad arbetsmarknadsregion har vuxit fram.

Pendling och transporter förekommer också på flera andra håll mellan dagens Värmlands län, Dalarnas län och Örebro län.

Norge är ett av våra största exportländer och kommunikationerna mellan Europas två snabbast växande huvudstäder, Oslo och Stockholm, behöver förbättras för såväl personer som gods. 1,2 miljoner flygresor sker årligen mellan dessa båda städer indikerar att tåget skulle kunna åstadkomma stora miljömässiga förbättringar om restiden mellan dessa orter kunde kortas. Detta är ytterligare ett skäl till varför Värmland bör hållas samman med Örebros, Västmanlands och Södermanlands län.

Ett av de mest grundläggande samarbeten som under lång tid utvecklats gäller de större regionala sjukvårdsregioner som inrättats enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Hälso- och sjukvården kommer även framöver att vara den helt dominerande verksamheten inom de föreslagna landstingen. Kommitténs förslag leder till att befintliga samverkansmönster bryts i fyra av de sex tilltänka nya landstingen med omfattande administrativa och ekonomiska konsekvenser. Såväl Västra Götaland, ”Östra Götaland”, ”Sydsverige” som Svealand berörs. Etablerade rutiner, och ingångna överenskommelser som ska förändras leder till att det under flera år kommer att behöva läggas kraft på övergångslösningar.

Delbetänkandet får anses som motsägelsefullt när det gäller effekterna av kommitténs förslag om ett Svealands län utan Värmland. Kommittén beskriver översiktligt effekterna på framförallt den högspecialiserade vården, men ”hanterar” detta med att det inte finns några lagstiftningsmässiga hinder för att genom avtal och fri rörlighet bibehålla nuvarande flöden från Värmland. På liknande sätt hanteras de negativa effekterna på den verksamhetsförlagda utbildningen för studenterna på läkarlinjen vid Örebro universitet. Kommittén ”ser inga hinder för att denna kan fortsätta finnas som idag”. För att upprätthålla forskning och utveckling som grund för en läkarutbildning vid ett universitet behöver det även i framtiden bedrivas högspecialiserad vård i anknytning till utbildningen.

En slutsats är därför att det är nödvändigt att de frågor som kommittén analyserar löses på ett sätt som påminner om dagens uppgörelser. Hälso-

och sjukvården bör därför organiseras i ett landsting enligt nuvarande sjukvårdsregion, alltså sju län inklusive Värmland.

8 Verksamhetsorter och residensstad

Indelningskommitténs hänskjuter frågan om att utse residensstad till regeringen. Man pekar på behovet av att kompetensförsörjning ska kunna ske och att det finns goda kommunikationer till och från staden.

Länsstyrelsen vill framföra att vi ser stora fördelar med att förlägga residensstaden till Örebro. Det är viktigt att beakta att residensstäderna ska ha god spridning i landet. Örebro är redan idag en betydande förvaltningsstad, med många statliga myndigheter förlagda i staden, vilket underlättar en samordnad stat.

Örebro universitet har sedan starten varit ett betydande utbildningssäte för offentlig sektor. I dag finns en bred förvaltningskompetens med ett trettio-tal program på grund- och påbyggnadsnivå med relevans för statlig förvaltning, liksom ett trettio-tal forskningsområden och centrumbildningar. Samarbetet mellan universitetet och den offentliga sektorn har resulterat i nya utbildningar och forskningsprojekt. Universitetet placerade sig under 2014 högst bland de nya universiteten i Uranks årliga ranking av svenska universitet och högskolor. I dag har Örebro universitet 17 000 studenter och är starkt växande.

Örebro har ett strategiskt läge i landets transportnät. Inom en 20-milsradie från Örebro bor halva Sveriges befolkning och inom en 30-milsradie bor över sex miljoner människor. Staden ligger mitt på de nationella persontrafikstråken mellan Stockholm och Göteborg respektive mellan Stockholm och Karlstad/Oslo. Hit tar man sig snabbt och lätt med tåg, buss eller bil. Vi vet att det är en stor fördel vid såväl rekrytering som vid möten med aktörer från regionen och övriga delar av landet.

En viktig förutsättning för Örebros framtid som ett starkt och växande förvaltningscentrum är bra lokaler, tillgång till ändamålsenliga konferensanläggningar och möjligheter att kunna etablera nya kontorsfastigheter.

Det finns också gott om centrala och stadsnära lägen för fler kontor. Örebro kommun har en hög planberedskap och antalet detaljplanerade områden har ökat kraftigt de senaste åren. Det pågår ett omfattande arbete med att utveckla området längs järnvägen med ett nytt resecentrum och andra mötesplatser.

I yttrandet har enhetschef Thomas Börjesson deltagit.

Yttrande
2016-10-04

Dnr 101-4091-2016

Maria Larsson
Landshövding

Kjell Unevik
Länsråd